

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

«Danica» izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrť leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide «Danica» dan poprej

Točaj LI.

V Ljubljani, 16. septembra 1898

List 37.

Cesarica Elizabeta †.

Pretresljiva, grozna vest se je raznesla v soboto zvečer bliskoma širom sveta. Brzjavna žica je poročala prestrašenemu svetu, da je bila avstrijska cesarica Elizabeta v Genevi umorjena. Sprva te grozne vesti nihče ni hotel verjeti, kaj takega se je zdelo vsakemu nemogoče. Toda kmalu se je strašna novica uradno potrdila. Blagi, bolni ženi, ki je iskala na tuji zemlji, v svežem švicarskem zraku zdravja, je zasadila zlobna roka nečloveškega anarhista ostro jeklo v srce, in dve uri pozneje je preblaga vladarica izdihnila.

Nepopisna groza, silen srd in brezmejna žalost se je polastila vsega omikane-
nega sveta. Cesarica, ki je bila poosobljena krepost, ki je delila dobrete na vse strani, katera ni imela niti jednega sovražnika, ona je morala pasti kot žrtev podivjanega anarhista. Vmešavala se ni nikoli v javnost, nikoli ni pospeševala te ali one politične stranke; bila je samo najboljša mati svojih otrok, najzvestejša družica vzvišenemu svojemu soprogu, velika dobrotnica siromakov in bolnikov, goreča pospeševalka znanosti in umetnosti, prva ljubljenska avstrijskih narodov sploh; in vendar ravno njo si je izbrala prokleta roka blaznega hudodelca.

V celi Avstriji ni človeka, ki bi ga ta brezmejna nesreča ne zadela globoko v srce, ki bi ga ne napolnila z bridko žalostjo. Kdo naj opiše še-le bol že prej toliko pretrpevskega starčka, našega milega vladarja, ljubljene in ljubečega soproga nesrečne cesarice. Niso ga dovolj potrle velike vladarske skrbi; nesrečna smrt ljubljene sina, prestolonaslednika Rudolfa, še ni dosti ranila njegovega očetovskega srca: izpiti je moral kupo trpljenja do poslednje kapljice. Hudobna roka zverinskega človeka mu je ugrabila tako blago, predrago ženo, katero je ljubil bolj ko samega sebe. Ko je zvedel grozno poročilo je zaklical v presilni svoji bolesti: „Ali me mora res vse zadeti? Meni ne ostane nič prizanešenega!“ Zakril si je z rokami obraz in zaplakal.

Jedina tolažba, ki more vsaj nekoliko utešiti preveliko žalost ljubljenu vladarju, je neomajana ljubezen njegovih narodov. Avstrijski narodi plakajo danes z vladarjem ob mrtvem truplu toli ljubljene cesarice. Ta skupna žalost in medsebojna ljubezen bo pa tem tesneje združila mučenika-vladarja z ljubečimi ga narodi. Zaupajoč v previdnost in voljo Božjo, opirajoč se na pomoč nebeškega vladarja in na udanost in zvestobo svojih narodov, bode prenesel tudi ta težki udarec.

Mili Bog nam ohrani predobrega vladarja še mnogo let, preljubljeni vladarici pa podeli večni mir!

Zasluzno delo kristjanovo.

(Konec.)

Dostikrat se zgodi, da jeden umetnik lep kip izrežlja in drugi ga prebarva ali z zlatom prevleče. Vsak je storil pri tem svoje lastno delo, in njuno delo se je združilo v jedno samo, napravila sta oba jedno samo lepo dragoceno podobo. Ali nekaj drugega. V cerkvi je peta maša. Na koru svira učitelj na orglje, in poleg njega pojo pevci svete pesmi. Orglje in petje so dve čisto različni stvari; toda združijo se v jedno samo sveto delo. Ali še nekaj: ti hočeš Bogu darovati, kar pač ravno imaš, — jeden krajcar. Nekdo ti pa da 100 goldinarjev, da jih priložiš k svojemu krajcarju, ter daruješ oboje kot skupno daritev.

Podobno, četudi ne jednako, se zgodi, če slaviš na vreden način sv. mašo. Tu je treba razločevati dve stvari, to namreč, kar ti storiš, in to, kar stori pri tem Gospod Kristus. Ti daruješ Bogu svojo molitev, svojo hvalo, svoje dejanje, svojo spravno in prošnjo molitev. To je tvoj krajcar. Kar Kristus daruje, to je 100 goldinarjev. On je oseba neskončne visokosti. On je Bog-človek, in njegova daritev je najsvetejši, najpopolnejši dar zopet neskončne vrednosti: njegovo delo v sv. maši je pravo božje delo. Ako torej pobožno slaviš sv. mašo, položiš svojo daritev k Njegovi, in On položi svojo daritev k tvoji, da postaneta obe daritvi jedna sama, kakor postaneta orgljanje in petje pred Bogom jedna sama, skupna hvalna in zahvalna pesem.

In zdaj pazi! Tako združenje najdragocenejše daritve Kristusove s tvojimi Bogu dopadljivimi dobrimi deli se zgodi jedino in samo v sv. maši, ker le v maši obnavlja Kristus svojo daritev na križu. Ti lahko sicer (da nisi pri sv. maši) moliš pred Najsvetejšim, hvališ Boga, ga zahvaljuješ, ljubiš, prosiš, lahko romaš, sprejemaš sv. obhajilo, moreš dati tudi svoje življenje kot mučenik za Boga. To vse so gotovo prav dobra,

plemenita, sveta, Bogu dopadljiva dela. Toda glej! še zmeraj niso neskončne vrednosti, čeprav so nadnaravna, toda neskončne vrednosti pa le niso. Toda v maši daruje Kristus svojo daritev, ki je neskončne vrednosti, in tu se zgodi združenje tvojih darov in daritev z njegovimi darovi in daritvami. Tukaj prevleče On tvojo leseno podobo s krasnimi barvami, tukaj spremlja tvoje slabotno petje s čarobnim orgljanjem svojega srca, tukaj priloži svoje milijone zaslug, ki si jih je pridobil s smrtjo na križu, k tvojemu malenkostnemu vinarju, in daruje vse svojemu nebeškemu Očetu.

Cerkveni učenjaki pravijo vsi soglasno, da je med vsemi vrstami božjega čiščenja najvzvišenejši in najpopolnejši način — daritev. Sveča maša je pa vrh tega še med vsemi daritvami, ktere moreš Bogu darovati, najsvetejša in najpopolnejša. Zato uči cerkveni zbor tridentinski: „Priznati moramo, da krščanski verniki ne morejo darovati nobenega tako svetega, tako božjega dela, kakor strah vzbujajočo skrivnost, v kateri se ona živa daritev, ki nas je zopet spravila z Bogom Očetom, po duhovnikih vsak dan na altanju daruje.“ Ali nimam torej prav, če pravim: Med vsemi še tako lepimi, velikimi, svetimi deli, ki jih moreš opraviti v teku dneva, je najplemenitejše, najsvetejše, Bogu najbolj dopadljivo, največje — vredna vdeležitev svete daritve Boga-človeka pri maši?

Komu se pa imaš zahvaliti za to veliko milost, za to srečo, da moreš storiti delo, ki je Bogu tako zelo dopadljivo? Jedino le usmiljenju, ljubezni in milosti srca svojega Odrešenika, ki pride vsak dan jedino le radi tega na altar, da se za tebe daruje, se ti ponudi, da ga vsprejmeš kot svojo daritev in ga daruješ nebeškemu kralju in Očetu.

In ti? Kako vsprejemaš to ponudbo? Kako izkoriščaš ta dar?

* * *

Mogel bi mi reči: Če je temu tako, potem je zame najboljše, da pustim vsa druga dela in opravila ter grem vsak dan k tolikim mašam, kolikor jih le morem dobiti.

Na to ti odgovorjam: Če si prost in razpolagaš s seboj, kakor se ti ljubi, ne da bi zanemarjal druge dolžnosti, le stori tako. Res, storiti ne moreš nič svetejšega in Bogu nič dopadljivejšega.

Drugič pa rečem: Vedno stori to, kar Bog od tebe hoče. Morebiti pa on hoče, da kaj drugega storiš, kar ni toliko vredno, kakor pobožna vdeležitev sv. maše. Tudi v tem oziru se ravnaj po svojemu mojstru Jezusu Kristusu. Največje, najvzvišenejše in najsvetejše delo njegovega živ-

ljenja je bila gotovo njegova mučeniška, krvava daritev na križu. Toda vendar jo je daroval le jedenkrat ravno ob času in uri, ko je hotel njegov nebeški Oče. Ostali čas svojega življenja je delal tudi druge stvari, tudi marsikaj prav preprostega in vsakdanjega, kakor n. pr. tesarška dela v Nazaretu; toda vse je bilo le po volji njegovega Očeta. Posnemaj ga v tem! Božja volja je, da mu ne daruješ samo presvete mašne daritve, temveč da izpolnuješ tudi svoje dolžnosti kot otrok, posel, oče ali mati, delavec, strežnik itd. Kadarkoli se kako sicer še tako dobro delo ne strinja z voljo Božjo, že ni več dobro. Ako greš k maši, kadar Bog hoče, da strežeš doma otrokom ali bolnikom, mu tvoja mašna pobožnost gotovo ne more ugajati. Božjo voljo izpolniti, je vedno najboljša. To si zapomni!

Sploh pa moreš tudi tedaj, kadar si opravičeno zadržan, osebno prisostvovati pri sv. maši, da, celo svoj delež moreš imeti pri nji. Le pomisli, kaj sem ti zadnjič pravil, kako se lahko vdeležiš na različne načine tujih grehov in čednostij. Gotovo bi bil silen greh, če bi kdo zjutraj sklenil in v svojem srcu izrekel, da se bode vdeležil vsega slabega, kar se bode vršilo ta dan proti Bogu. Kdor želi, da kdo drugi kaj slabega stori, ter mu s svojo voljo pritrjuje, je že tudi sam grešil, pa še hudo. Pri dobrem je pa ravno tako. Če torej zjutraj skleneš, in bi ti bilo ljubo, da bi se mogel vdeležiti vseh svetih maš, če jih daruješ Bogu, da ga s tem moliš, hvališ, ga zahvaljuješ, da se ž njim spraviš in ga prosiš, tedaj vidi Gospod Bog tvojo dobro voljo, in ti imaš svoj delež pri sv. maši. Kakor se moreš duhovno vdeležiti mašnikovega obhajila, moreš tudi duhovno se vdeležiti sv. maše, če si sicer opravičeno zadržan. Sicer pa daruje tudi vsak duhovnik svojo mašo za vse vernike na svetu; torej se daruje vsaka maša kolikor toliko tudi za tebe.

Slišal si torej, kako te uči mašni zvonček. Pridiga ti in kliče te k najplemenitejšemu, Bogu najdopadljivejšemu delu, katero moreš v teku jednega dneva storiti, da se vdeležiš najvzvišenejše službe božje, velike daritve Boga-človeka na oltarju. Ako se posebno pobožno vdeležiš sv. maše, je to res najbolj dobitna kupčija, precej dobro plačano dnevno delo. Torej k maši!

Recimo dve tri o popolnosti.

(Dalje.)

Pogosto prejemanje zakramenta sv. pokore pa nas ne očišča le pregreh naših, ampak daje nam tudi milost, da ne padamo tako lahko v stare grehe. In sicer vže s tem, ker v vsaki sv. izpo-

vedi mi trdno obljubimo popoljšanje; tak sklep nas stori bolj oprezne, da se varujemo bližnjih priložnostij v greh. Zakrament sv. pokore nam tudi daje posebno zakramentalno milost, da postane volja naša bolj trdna in stanovitna v boju s pokvarjeno našo naravo in z zakletimi neprijatelji izveličanju našemu. Izpovednik pa tudi, opazivši slabosti naše, pomaga nam s tem, da nam pove sredstva, koja nam služijo v popoljšanje naše. S tem tedaj, da nas zakrament sv. pokore oprasča grehov naših in da nas napravi pozorne, da v prihodnjosti ne pademo tako lahko vanje, nam pridobiva čistost srca, od katere je odvisna popolna ljubezen. Prijazni bralec ali bralka, ako res imaš trdno voljo priti kedaj do popolnosti, izpoveduj se pogosto. Če le včasih vzameš lek, koji ti predpiše zdravnik, ti bode nekoliko pomagal, toda če hočeš popolnoma ozdraveti, rabiti ga moreš večkrat. Ako redko kedaj pristopiš k zakramentu sv. pokore, redko bodeš na sebi opazil blagonosne posledice izpovedi, če pa hodiš pogostoma k sv. izpovedi, prideš sčasoma do popolnosti.

Seveda vsaka izpoved še ni veljavna, a tudi vsaka veljavna izpoved še ni sposobna pripraviti človeka do popolnosti, zato hočemo govoriti o lastnostih, koje naj ima izpoved onih srečnih duš, koje stopajo po težavni poti krščanske popolnosti. Vsem, tudi otrokom je znano, da mora izpoved naša združena biti s kesom. Žalost nad grehi našimi pa mora biti odkritosrčna in nadnaravna, ker sicer nam Bog ne bode nikoli odpustil grehov naših. Zaradi tega pravi sv. Ambrož, da je onemu, ki se izpoveduje, prav tako potreben kes, kakor je potrebno zdravilo onemu, ki je bil ranjen.

Mnogo je ljudij, ki pri sv. izpovedi na dolgo in široko, velikokrat celo brez potrebe, razlagajo grehe svoje, a kar je najbolj potrebno, tega pa nimajo t. j. v srcu ne občutijo nikake žalosti. Sv. Ivan Krstnik piše: „Storite vreden sad pokore“, „Facite ergo fructum dignum poenitentiae“ t. j. imejte srčno žalost nad grehi svojimi. Kakor je Kristus proklel drevo, ki je imelo mnogo vej in listja, a nič sadu, prav tako tudi tista izpoved, koja ima polno besedij, a nič notranje, nadnaravne žalosti, čisto nič ne velja. Žalost, velika žalost v srcu, a ne polno besedij, imeti mora grešnik, če hoče priti do posvečujoče milosti. In prav tako srčno žalost občutiti mora ona duša, koja želi čistost srca, katera je tako zelo potrebna k popolnosti.

Cezarij nam pripoveduje o nekem mlademu dijaku v Parizu sledečo resnično dogodbo. Ta dijak zašel je v slabe družčine in se je kmalu

pogreznil v velike pregrehe. Neki dan poda se k samostanu sv. Viktorja in pokliče očeta pri-jorja. Poklekne predenj in se začne izpovedovati. Toda vže pri prvih besedah vzemo mu izdihljaji ves glas, tako da ne more več govoriti. Tolika je bila žalost v njegovem srcu. Izpovednik videč, da se mladenič ne more izpovedati, mu reče, da naj napiše na papir svoje grehe. Dijak stori, kakor mu ukaže priyor. Ko spiše svoje grehe, je hoče prečitati, toda srčna žalost ga zopet premaga, da ne more brati. Sedaj vzame izpovednik papir v roke in bere. Našel je nekaj posebnega; zato reče mladeniču, naj počaka. Oče priyor se poda k svojemu opatu, da bi dobil pojasnilo. Ko opat pismo odpre, vidi, da je vse belo in ves začuden reče priyorju: „Kaj hočete, vsaj je papir prazen!“ „Kako to“, odgovori priyor, „vsaj sem jaz malo prej vse prečital“. Pregledata oba še jedenkrat, in vidita, da so zbrisani vsi grehi. In to se je zgodilo še prej, nego je mladenič začel govoriti. Malo je govoril z besedami, a mnogo občutilo je srce njegovo.

Kes naš mora združen biti z resnim in trdnim sklepom, da ne bomo nikoli več pali v stare grehe. Sv. Gregorij pravi: pokoro delati je: storjene grehe obžalovati, in obžalovane ne več storiti; ker, kdor jih obžaluje in zopet druge dela, tak človek je ali hinavec, ali pa ne zna delati pokore. Vendar je pa tudi mej nami veliko tako imenovanih pobožnih duš, katere k izpovedi prihajajo zmerom s starimi grehi in slabostmi; ko bi te imele zares pravo žalost nad svojimi grehi in slabostmi, bi se vendar lahko malo na malo odvadile grehov svojih in se boljšale.

(Dalje prihodnjič.)

Zgodovina Marijinega Celja.

(Spisal dr. Anton Medved.)

(Dalje.)

Da je bil med tem nastal tudi velik trg Marijino Celje, zvemo iz poročila, da je avstrijski vojvoda Friderik I. 1263 podelil opatu Permanu v Št. Lambertu „popolno oblast in prostovoljno oskrbovanje v Marijinem Celju“; trg je bil namreč še vedno podložen samostanu št. lambertskega.

Cerkveni dostojanstveniki so marijinoceljskim romarjem podelili že začetkoma posebne odpustke. Tako je l. 1330. solnograški nadškof Friderik III. 40 dni odpustkov podelil vsem, ki v Marijino Celje romajo. Ob enem je tudi dovolil št. lambertskega opatu Adolfu, da sme za romarje sezidati blizu Zelenih jezer (Seewiesen) cerkev, kar se je tudi zgodilo; skromna, a po svoji visoki

starosti zanimiva in častitljiva cerkev stoji še dobro ohranjena sedaj.

Zelo važnega pomena za Marijino Celje je Ludovik I., kralj ogerski (1342 do 1382), ki je l. 1370. postal tudi kralj poljski. Bil je vzorno pobožen in bogoljuben vladar. Lepše in svetlejšee kakor zlata krona na njegovi glavi, bliščale so v srcu njegove čednosti. Bil je pogumen in hraber junak, boril se je v mnogih bojih s silnim pogumom. A nikdar ni vojske začel brez posebne prošnje do Marije, katero je ljubil iz globin svojega kraljevega srca. Večkrat se je tudi zaobljubil v Marijino Celje, ako je Marija sprosila obilen blagoslov njegovemu orožju. V šotoru je imel seboj vedno Marijino podobo. Pred vsako bitko je pred njo pokleknil in prosil Marijo srečne zmage. L. 1365. bojeval se je proti razdivjanim Saracenom, ali kakor jih je ljudstvo imenovalo, proti Turkom. V prvi bitki bil je premagan, brezvapešen bil je njegov pogum, na tisoče so ležali njegovi najboljši vojaki v krvi po bojnem polju. Zmaga, ki mu je bila tolikrat mila, ga je sedaj neusmiljeno zapustila. A ne zapusti ga živa vera, zaupanje do Boga in trdno prepričanje, da bo slednjič vendar le on zmagal. Otožen gre v svoj šotor. Poklekne pred Marijino podobo. Moli, moli dolgo z angeljsko vnemo. Toda omaga, udje so preveč trudni od neznosnega napora, od krvavega bojevanja. Vleže se in sladko zaspi. Ko se prebudi, leži podoba Marijina na njegovih prsih. Od kod to? Kdo jo je tje položil? Je li to storil kakšen sluga, ali je to čudežna prikazen? Kralju zdi se dobrodošel migljaj, da mu hoče biti Marija posebna pomočnica. Njej na čast opravi še eno molitev, njej se z otroško ljubeznijo v varstvo priporoči, potem pa da povelje k novemu naskoku kletega sovražnika. In glej! Z novo srčnostjo bore se njegovi vojščaki, bitka je grozna, v potokih že teče junaška kri, stotine padajo, kakor snopje, a slednjič začne sovražnik bežati. Zmaga! zmaga! razlega se do neba med njegovimi četami. Kralj Ludovik je slaven zmagovalec. Marijina pomoč v tej bitki bila je očitna. Kralj se ne more dovolj srčno zahvaliti. Ko se vrne v domovino, napoti se precej v Marijino Celje izpolnit storjeno obljubo. Seboj nese dragoceni oblačili, kateri sta nosila on in njegova soproga pri poroki. Zraven nese še atremen in ostroge, zmagonosni meč in pa Marijino podobo svojega šotora; vse te darove položi na oltar v Marijinem Celju v hvaležen spomin in očitno spoznanje, da mu je ona pripomogla do tako slavne zmage. Še dandanes so ti zanimivi spominki v zakladnici, kjer jih romarji občudujejo.

Umetniki so uprizorili na treh slikah te dogodke. Pod prvo, staro in spoštljivo sliko stoje besede, ki jo razložijo:

Ludovik prvi, kralj ogerski, ko vidi, da ga daleč presega sovražnik, se pomakne nazaj, kliče k Mariji celjski, k edinemu upanju in med tem zaspi. Tu se mu prikaže Marija, ga potolaži in osrči, da naj neustrašen plane na sovražnika, tudi mu položi v znamenje gotove zmage njegovo ljubo podobo Marijino v spanji na prsa. 1365.

Na drugi podobi, ki pred očuje krvavo vojsko, pravi napis:

Ludovik, kralj, občuti po prikazni v sebi novo srce, s kojim navduši malo krdelce svojih vojščakov, da so junaško, z gotovo pripomočjo zmagovalne junakinje Marije celjske sovražnike napali. Boj se prične in Ludovik pridobi z 20.000 mož proti 80.000 Turkom čudno zmago. 1365.

A tretjo sliko dičijo priproste besede:

Po dobljeni zmagi pride s celo vojsko v Marijino Celje kralj Ludovik, hvaležen prinese mnogo dragocenih daril, med katerimi je najimennitnejša njegova ljuba podoba Marijina, katero je našel na prsih. Sezida tudi krasno in veličastno cerkev. 1365.

Odelej se je romanje v Marijino Celje nenadno povzdignilo. Neštevilne so bile množice, ki so iz vseh krajev prihitele, polne ljubezni in zaupanja do preblazene Marije. Nastalo je Marijino Celje v približni podobi, kakoršno zreš danes.

Nadvojvoda Albreht, s priimkom Hromi, je Marijinemu Celju že l. 1342. podelil pravice deželne trga.

Kmalu potem je podelil papež Klement VI. l. 1345., ki je v Avinjonu na Francoskem stoloval, marijinoceljskim romarjem posebne odpustke. Dotično pismo pravi: „Njegova Svetost dovoli vsem, ki so se resnično spokorili in spovedali in ki so ob četrnih največjih Marijinih praznikih, kakor tudi na dan vnebohoda Gospodovega in na dan cerkvenega posvečevanja to cerkev pobožno obiskali, vsako leto sto dni odpustkov od njim naložene pokore.“

Tudi drugi papeži so bili Marijinemu Celju naklonjeni. Posebno važen je odlok Benedikta XIV. iz l. 1755., s kojim obdari veleučeni papež „vse marijinoceljske tržane in romarje s popolnim odpustkom, katerega se vdeležijo vsako leto dvajsetkrat, ako pobožno obiščejo 7 oltarjev Marijine cerkve“, to je toraj s tistim odpustkom, katerega zadobijo vsi, ki spokorno obiščejo glavno cerkev svetega Petra v Rimu.

(Dalje prihodnjič.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Od sv. Križa pri Litiji. Marsikateremu faranu Št. Kriške fare se je storilo milo pri srcu, ko se je raznesla novica: „V enem mesecu bodo zapustili nas, našo faro in tudi našo škofijo častiti gospod kaplan Janez Pristov ter stopili v jezuitski red v samostan na Koroškem. Ni čuda, ako je pretresla ta novica našo, kakor sosednje fare, ker omenjeni gospod je bil na vse strani delaven in zvest delavec v vinogradu Gospodovem. Vpeljal je v naši fari pobožnost do sv. Rešnjega Telesa. V naši farni cerkvi se moli sedaj sv. Rešnje Telo, od ene do dveh na glas iz knjige „Večna Molitev“. Jeden odstavek molijo možki in tudi nekaj žensk, a drugi odstavek molijo same ženske. Dalje je vpeljal in zvesto vodil 3. red sv. Frančiška, v katerega se je dalo veliko faranov iz tukajšnje in tudi iz sosednjih župnij vpisati, kateri vsi pridno k redovnim shodom prihajajo. Med drugim je v naši fari ustanovil „Katoliško izobraževalno društvo“. To društvo ima namen, izobraževati ude na podlagi sv. vere. V ta namen si je naročilo več poštenih katoliških časnikov ter ima tudi več knjig, katerih je največ daroval ustanovitelj. Pa tudi od drugod so nekateri duhovni pastirji poslali več knjig, bodi jim zato srčna hvala. Zato je pa bilo tudi omenjeno društvo užaljeno, ko nam je g. predsednik v seji dne 13. avgusta naznanil, da nas v kratkem zapusti.

Prišel je bil dan 4. septembra. Zbralo se je mnogo ljudstva iz tukajšnje, kakor iz sosednjih far, da č. g. kaplana še enkrat vidijo ter slišijo njegov poslovilni govor. Ko je g. kaplan jemal slovo od Št. Kriške fare, so ljudje po cerkvi na glas jokali. Priporočal je še enkrat čiščenje sv. rešnjega Telesa, ter dal še vsakemu stanu primerne nauke in potem končal svoj poslovilni govor. Po popoldanski službi božji je prišel v društveno sobo slovo jemati od društvenikov. Priporočal je zlasti odbornikom, da naj po svoji moči za društvo skrbijo, da bode ostalo vedno dobro, naj ga varujejo vsake liberalne primesi slabih časopisov. Konečno se je jeden društvenikov v imenu celega društva v lepi pesmi poslovil od vsem priljubljenega predsednika. Poljubili smo mu še enkrat roko, in odšel je za vselej iz društvene sobe, kamor je tako rad prihajal. Nato se je podal še v cerkev, kjer je vzel slovo od Jezusa skritega v sv. hostiji. Voz ga je že čakal, ko se je poslovil od č. g. župnika Andreja Petka. Ljudstva je bilo po cesti od farovža do mežnarje in na stopnicah natlačeno polno, kateri so čakali, da bi še zadnjikrat videli č. g. kaplana, kateri je zmirom imel klobuk v roki, koder se je peljal skozi vas ter klical ljudem „Z Bogom!“

Iz hvaležnosti: Z. E. Č.

Razgled po svetu.

† Cesarica Elizabeta.

Že dalj časa je bolehal cesarica na živčni bolezni. Da bi si opomogla, je šla, kakor običajno po leti, za nekoliko tednov v divno geneveško okolico. Stanovala je v hotelu de Caux ob geneveškem jezeru. Pred par dnevi je prišla s spremstvom v mesto Ge-

nevo. V soboto opoldne se je pa odpravila iz hotela Beaurivage nazaj v svoje bivališče. Odposlala je spremstvo naprej, le z jedno spremljevalko se je napotila peš proti pristanišču, da se odpelje s parnikom. Spotoma je pa nenadoma skočil izza nekega drevesa mlad človek ter jo sunil z nabrušeno trivoglato pilo v prsa. Potem je zbežal. Cesarica je omahnila. Njena spremljevalka, grofica Sztaray, jo je ujela v roke. Takoj se je cesarica zopet vzravnila. Grofica jo je vprašala: „Ali trpi Vaše Veličanstvo bolečine?“ Cesarica je odgovorila: „Ne vem“. Potem sta šle dalje, in cesarica se je celo branila, da bi se opirala na spremljevalko. Ko so došli na parnik, je cesarica popolnoma oslabela. Ladija je že odplula od brega, a ker je padla cesarica v nezavest, se je vrnila zopet v pristan. Tam so napravili naglo z vesel in jader nosilnico ter jo odnesli v hotel Beaurivage, kjer je cesarica v kratkih hipih umrla. Ko so jo zdravniki preiskovali, je bilo opaziti na levi strani prsi le nekoliko kapljic krvi. Morilno orodje je prodrlo pljuča in srce, kri je pa odtekla v notrino. Kakor trdijo zdravniki, cesarica ni trpela mnogo bolečin; saj niti sama ni vedela, da jo je oni človek sploh ranil, rekla je spremljevalki le, da jo nekaj v prsih skeli. Čudno je to, da tudi spremljevalka ni vedela za napad, mislila je, da je dotičnik slučajno omahnil proti cesarici. Poklicali so k cesarici v hotel tudi duhovnika, ki ji je podelil tolažila sv. vere. Umrla je okoli treh popoldne. Ko je izdihnila, so vsi navzoči poklekali in molili. — Hudobni morilec ni ušel pravici. Ujela sta ga dva voznika, ki sta bili priči napadu. Izročila sta ga orožnikom. Ko so ga peljali v stražnico, se ni branil; šel je vesel in popeval; orožnikom je rekel: „Mislim, da sem dobro zadel; upam, da sem jo pač umoril.“ Ko so ga pred komisijo izpraševali, so zvedeli, da je Italijan, pristojen v Parmo, in da mu je ime Luigi Lucheni. Rojen je bil l. 1873. Pred izpraševalnimi sodniki se je obnašal jako uporno; mej drugim je rekel, da je že od svojega 13. leta anarhist, in če bi vsak anarhist storil tako svojo dolžnost, je rekel, kakor on, bi kmalu zginila vsa meščanska družba. „Vem sicer“, je dalje rekel, „da jeden umor ne izda veliko, toda dal sem vsaj vzgled, kako morajo delati drugi.“ Prav nič se ne kesa svojega groznega zločina. Ko je drugo jutro prišel stražnik k njemu v ječo, mu je veselo zaklical: „Dobro jutro! Kako ste kaj spali? Jaz sem spal jako dobro“. Izjavil je tudi, da je prišel le iz tega namena v Genevo, da umori kako visoko osebo. Hudobneža ne bode doletela kazen, kakoršno je zaslužil, ker po švicarskih zakonih ne morejo obsoditi nikogar na smrt. Največja kazen je dosmrtna ječa. — Cesarico so položili na oder v sobi, kjer je umrla; toda noter ne sme nihče razven njenega spremstva. Na Dunaj so jo prepeljali v četrtek, v soboto popoldne bode slovesen pogreb. V petek in soboto bode smelo tudi občinstvo ogledati si zadnjikrat ljubljeno cesarico. — Po širni Avstriji je zavládala nepopisna žalost. V Ljubljani je sklical župan Hribar takoj v nedeljo dopoldne izredno občinsko sejo, kjer se je sklenilo, da se takoj izreče po posebnem odposlanstvu pri dež. predsedniku najiskrenejše sožalje ljubljanskega mesta tako težko skušanemu vladarju. Sklenili so tudi, da se župan vdeleži pogreba in položi srebrn venec v imenu našega mesta na krsto. Podoben sklep je storil tudi dež. odbor v imenu cele dežele Kranjske.

— Po Ljubljani vihrajo z večine poslopij črne zastave. Vse govori samo o cesarici in vsakemu se ubogi vladar v srce smili. Po vseh cerkvah ljubljanske škofije bode v ponedeljek žalna služba božja za pokojno cesarico Elizabeto in tedaj se bodo verniki gotovo v iskreni molitvi toplo spominjali svojega trpečega cesarja, katerega je ob vladarski 50letnici zadel neobsegljiva nesreča.

Celovec. Družbo podobno oni naši sv. Mohorja imajo tudi katoliški Nemci. Zove se družba sv. Jožefa za izdajanje knjig. Letos se jih je na novo vpisalo 4000 udov tako da šteje sedaj do 24.000 udov. Ker izdaja omenjena družba sv. Jožefa tudi res izvrstne knjige in je letna udnina le 1 gld., se temu prirastku prav nič ne čudimo. Vsled izbornih močij, ki so obljubile svojo pomoč, ima družba najlepšo bodočnost. Mej nove sodelovalce so sprejeti o. Hammerstein iz družbe Jezusove, dr. Franc Ksaver Wetzel, dr. F. Hammer in več drugih. Mohorjani ne zastajajo.

Od 29. avgusta do 2. septembra so bile tu duhovne vaje; udeležilo se jih je 84 duhovnikov, mej njimi prevzvišeni knez in škof.

Dne 2. septembra je bila razstava cerkvenih oblačil v veliki dvorani katoliškega rokodelskega društva. Premilostni knez vladika in veleč. o. Avguštin Rössler imela sta primerne ogovore. Lepa oblačila, katera so že razdelili mej ubožne cerkve, so vredna nad 2000 gld.

Rim. Sv. oče so sprejeli v avdijenco več tujcev različne narodnosti. Z vsakim posebej so se nekoliko časa pogovarjali.

Več kardinalov in prelatov se je zbralo v „pripravljajno skupščino“ (congregatio praeparatoria), da se posvetujejo o dveh čudežih, ki sta se zgodila najbrž na priprošnje zveličanega Janeza Krstnika de la Salle, ustanovnika „bratov krščanskih šol“.

Papežev osebni zdravnik profesor Lapponi je napravil po naročilu Njih svetosti izlet v Anagni, da pregleda že skoraj zgrajeno bolnišnico, za katero je tudi Leon XIII. dal veliko svoto. Da pošljejo sv. oče svojega osebnega zdravnika na popotovanje, dovolj priča o Njihovem povoljnem zdravju.

Zatrta katoliška društva so zopet oživela. Knjige in zaplenjene listine je dala vlada nazaj.

Po določbi kongregacije za sv. obrede od dne 8. marcija t. l. dovoljeno je češčenje blaženega Inocencija V., preje Petra od Tarantaise iz reda sv. Dominika. Tega velikega škofa trinajstega stoletja potrdil je Gregor X. za kardinala. L. 1276 je zasedel sv. stolico. Njegovo češčenje je še od prastarih časov razširjeno po Franciji zlasti v Parizu, v Perigreu (r. Périgé), v Tarantaise (r. Tarantéz) tja do Toleda na Španskem. Kadar kongregacija za sv. obrede na ta način dopušča češčenje, ne preiskuje, je-li dotičnik gojil krščanske čednosti v najvišji meri, niti ali so se vršili čudeži po njegovi priprošnji. Določa le, da so ga sto let pred odredbo Urbana VIII. (1634) že splošno častili in ga časte še danes. Ta način beatifikacije je za svetnika dokaj omejena čast in se ne stopnjuje do kanonizacije, kajti za to treba vseh točk, ki so v navadi pri imenovanju za svetnika. Pri tem služabniku božjem, ki je živel pred toliko stoletji, je to seveda zelo težko. A popolnoma nemogoče ni. Primer za to imamo pri beatifikaciji blaženega Nikolaja Flijskega, katerega so dolgo javno častili, dokler se ni pričela l. 1836 preiskava o njegovi sve-

tosti, ki se je končala še le 3. oktobra 1872. Podobno se je zgodilo s svetim Antonom Zacharia. Že za Urbana VIII. so ga splošno častili, a še le Leon XIII. ga je kanonizoval 27. majnika l. 1897.

Katoliška cerkev na Pruskem. V Berlinu in okolici se je odprlo zadnjih deset let 11 cerkev in 14 hramov božjih, in vse to le z milodari. Celo protestantski nemški cesar je dal v te namene 125.000 kron. Sedaj zidajo novo katoliško cerkev v Kopeniechu blizu Berlina.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec kimovec (september) 1898

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Delavci.

b) Posebni nameni:

16.) **Sv. Kernalj in Olpirjan.** Udanost do apostoljske stolice. Krščanski delavci. Učenci v socijalistiških delavnicah.

17.) **Rane sv. Frančiška.** Večja ljubezen do Kristusa. Razširjenje III. reda. Preosnova trgovskega stanu s krščanskimi trgovinskimi šolami. Blagoslov za kupčijo.

18.) **Praznik 7 žalostij Marijinih.** Milost za udanost v bridke žrtve. Ozdravljenje bolečin.

19.) **Sv. Januvarij in tovariši.** Spoznanje božje volje v važnih odločbah. Duhovni in obhajanci.

20.) **Sv. Evstahij.** Prostdušno spoznavanje sv. vere. Uradniki in vojaki. Težko skušane družine.

21.) † **Sv. Matevž.** Goreče izvrševanje molitvenega apostoljstva, zlasti pri redovnikih in duhovnikih. Zanimarjene cerkve.

22.) **Sv. Tomaž Vilanov.** Špansko in Portugalsko. Številni poklici vrednih mladeničev v sv. duhovski stan. Pravočasno spoznanje velikih napak pri vzgojevanju.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Srca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Srca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Mohorja in Fortunata, naših angeljev varhov in vseh naših patronov Bog dobrotno odvrni od naše detele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestovanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe. — Neka gospodinja da bi zamogla dobiti pobožno in pridno služkinjo. Uslišanje se prijavi s polnim imenom. P. D. — Neko dekle se priporoča N. ljubi Gospej, sv. Jožefu in sv. Antonu za odvrnenje dolgotrajne bolehnosti. Uslišanje se naznani. M. S.

Listek za raznoterosti.

Presvetli cesar se je brzojavno zahvalil po dež. predsedstvu mil. ljubljanskemu knezoškofu, stolnemu kapitelju, in vsej ljubljanski duhovščini za izraženo sožalje. — Svetemu očetu papežu Leonu XIII. je cesar na sožalno brzojavko odgovoril, da mu je v veliko tolažbo sočutje sv. očeta, da išče v svoji bolesi tolažbe v sv. veri, ob enem je poprosil sv. očeta,

naj se spominja v svojih molitvah njega in njegove nesrečne soproge.

Knezoškof ljubljanski ukazuje vsled smrti Nj. Veličanstva cesarice Elizabete, naj se obhaja prihodnji ponedeljek, t. j. 19. t. m. po vseh župnijskih, duhovnijskih in samostanskih cerkvah ljubljanskega mesta in ljubljanske škofije za pokoj visoke pokojnice slovesna črna maša ki naj se prihodnjo nedeljo ljudstvu oznani V isti namen naj se v soboto popoldan ob 6. uri zvoni skozi pol ure z vsemi zvonovi po vseh cerkvah cele škofije.

Knezoškof lavantinski je izdal povodom nesrečne smrti naše mile cesarice izredno prilogo pastirskega lista, v kateri povdarja veliko nesrečo, katera je zadela našega vladarja in avstrijske narode ter ukazuje, naj se dne 23. septembra po vseh župnijskih cerkvah lavant. škofije opravlja žalna služba božja za dušni blagor umrle vladarice. Ob enem je knezoškof odredil, naj se v petek med 11. in 12. uro dopoldne zvoni po vseh cerkvah. Knezoškof sam bode služil v petek 16. t. m. v mariborski stolnici slovesno pontifikalno zadušnico za dušni pokoj rajne cesarice.

„Župnik“ Ferk. Dandanes gleda svet z napetimi očmi in povečalnimi stekli, da bi zapazil na kakem duhovniku kak madež, kak greh, katerega potem opišejo in orišejo z vsemi bujnimi in kričečimi barvami pristavijo zraven še desetkrat več iz lastne domišljije in napravijo iz komaj vidnega komarja velikanskega slona. Vsak dan čitamo po liberalnih časopisih, kak grešnik je ta ali oni duhovnik, kak škandal je napravil svečenik v tem ali onem kraju. Toda prepričani smo že v naprej, da to govore jedino in samo sovražniki cerkve in duhovenstva, da si vse mogoče izmišljujejo, da je vse to golo obrekovanje in prav nič drugega. In, če se vendar kje dobi kak duhovnik, ki pohujšuje ljudstvo s slabim vzgledom, radi tega je duhovenski stan še vedno najčastitljivejši, najsvetejši. Med dvanajsterimi apostoli je bil jeden Judež, in naravno je, da se najde tudi sedaj v pokvarjenih naših časih, med tisoči in stotisoči duhovnikov tudi — kak Judež, katerega obsoja cerkev, katerega obsoja vsak poštenjak; a radi jednega Judeža so bili drugi apostoli vse jedno sveti možje, še sedaj jih častimo kot največje svetnike; in tako so tudi radi jednega slabega duhovnika vendar drugi duhovniki možje, katerim moramo skazovati neomejeno zaupanje, čast in spoštovanje. Tako se sedaj mnogo govori in piše o nekem „župniku“ Ferk-u, kateri hodi v zvezi z zloglasnim baronom Rokitskim po Štajarskem in Koroškem, zapeljuje poštene slovenske kmete, zabavlja proti duhovščini in cerkvi in proti vse časti vrednim katoliško narodnim poslancem. Slepitelji in zapeljivci ljudstva govore kmetom: „Glejte, častitljiv duhovnik vam tako govori; duhovnik vendar ne bode lagal, on govori resnico, torej mu verjemite in ravnajte se po njegovih besedah!“ Hinavci! Tu jim je dober duhovnik, ko podpira njih slabe namene, sicer jim pa ni nobeno obrekovanje preostudno, ko je treba blatiti poštene, za dušni in telesni blagor ljudstva vnete duhovnike! Kakšen je ta „župnik“, pojasni njegov kratek životo-pis Rojen je bil Slovenec; a izdal je svoj rod in se pridružil največjim sovražnikom Slovencev in sploh avstrijskih katolikov. Svoje dni je bil frančiškan, a zapustil je samostan in prelomil samostanske obljube ter šel med svet. Sedaj živi v graški škofiji. Toda

vsled svojega pohujšljivega življenja ne sme niti maševati! Kakšen je potem ta „župnik“, si bralci lahko predstavljajo. To je izvržek svojega naroda in duhovenstva. Trezni narod se bode obrnil od njega in se s tem večjo vnemo oprijel svojih gorečih dušnih pastirjev in slušal njih nauke, kateri ga vodijo v jedino pravo telesno in dušno blaginjo.

V Debrečinu so na vratih katoliške cerkve pred kratkim našli nabit list, ki je naslovljen: „Kažipot za katoliške zaročence“. Njegov oče je nek državni uradnik, voditelj farnih matic pri civilnem zakonu. Vsebinska je naperjena v prvi vrsti proti škofu Wolafku, ki si vse prizadene, da pomaga zopet na noge katoliškemu sklepanju zakonov in cerkvenim porokam na Ogerskem.

Na Angleškem se vsak mesec 600—700 protestantov spreobrne h katoliški veri. V prvi četrtinki tega stoletja je bilo še tako malo katoličanov, da si niso mogli vzdrževati niti lastnega duhovnika. Cela Anglija je imela takrat le kakih 30 katoliških kapel a sedaj ima 1482 katoliških cerkva in kapelic ter 2698 duhovnikov.

Tri najboljše knjige. Pobožen starček, ki je prebival v siromašni samotni kočici, je bil tako zelo moder in je imel tako jasno spoznanje, da je znal vsakemu dobro svetovati. Učenjak, ki ga je obiskal, je kar strmel nad njegovimi govori in mu je rekel: „Odkod imate to modrost? ker v vaši koči ne vidim nobene knjižnice, iz katere bi se mogli naučiti tako dobrih in lepih reči.“ — „In vendar“, odvrne starček, „imam tri najboljše knjige, ki so sploh na svetu in katere čitam vsak dan. Te knjige so: Božja dela nad menoj in okoli mene, vest v globočini mojega srca in sveto pismo. Dela božja, nebo in zemlja, so podobna knjigi, ki leži pred nami odprta; oznanjujejo nam modrost in vsemogočnost nebeškega Očeta. Moja vest mi pove, kaj moram storiti in česa se moram izogibati. In sveto pismo, ta knjiga vseh knjig, nas uči, kako se je Bog ljudem po stvarjenju sveta razodeval, kako je Božji Sin, naš Gospod Jezus Kristus na svet prišel, kaj nam je zapovedal in prepovedal, in kaj je storil in trpel, da je nas odrešil in posvetil.“

Mračni srednji vek. Naša doba se rada slavi kot vek prosvete in kulture, proti kateremu je srednji vek največja tema. Ne oporekamo, da naš vek ne napreduje, toda jasno je tudi, da ni vse zlato, kar se sveti, in da je marsikaj trhlega v tem sijaju. Biti moramo samo pravični in dati vsakemu, kar je njegovega. Ako je naš vek tako napreden, ni padel tak z neba, temveč je le nadaljeval delo na temelju, ki ga je dobil v prejšnjih stoletjih. Tudi prosveta in kultura gre iz roke v roko, samo da pride v dobre, prave roke, katere ne zaidejo s to dedščino svojih prednikov na napačno pot; a zdi se nam, da dela to ravno naš vek v svoji preveliki bahatosti. Kdor se opije z vinom, ta se še strezni, toda kdor se opije s površno in plitko učenostjo ali prosveto, pa že hoče, da igra neko modrijansko ulogo, temu je prav težko rešitve in pomoči; nesreča je še večja, ker taki površnjaki zbirajo krog sebe dobre ljudi in s svojimi frazami škodujejo pravi prosveti in zdravi kulturi. Radi takih namišljenih učenjakov zgubi prosveta in kultura mnogo na svojem ugledu, pa tudi tedaj ne krivijo ti naši „učenjaki“ sebe, temveč dolže srednji

vek in ga pitajo z mračnjaštvom in temo — siromaki, ki so sami poosobljena tema in mračnjaštvo. — Prašajmo se samo, kateri vek je bolj slovel z blagostanjem in splošnim zadovoljstvom, srednji ali naš vek, potem pa sodimo. Kaj nam koristi ves ta zunanji sijaj pri tolikem sijaju sijajnega siromaštva! Kakšna je to prosveta in kultura, ki obstoji v golem sleparstvu in tolikem siromaštvu, v splošni nezadovoljnosti in nazadovanju? Ali se more reči o taki kulturi, da je zdrava ali napredna? In slednjič, koliko je stvarij, s katerimi se hvali naš vek, da jih je on uvedel ali izumel, pa so bile že davno uvedene in izumljene v srednjem veku. Lahko se je s tujim perjem košatiti. Vzemimo n. pr. fonograf (stroj ki govori in poje). Že 600 let je preteklo, odkar so vedeli zanj, pa ga prištevajo sedanjim iznajdbam. Bil je izumitelj neki frančiškan. Umrl je l. 1294; imenovali so ga radi njegove učenosti v alkimiji in fiziki „doctor mirabilis“ — čudoviti učenjak. Po dolgotrajnih poskusih in mučnem delu je sestavil govoreči stroj ali avtomat, vsled česar so ga prištevili čarodejcem. Roga Baco je bilo ime temu redovniku, njegova domovina je Ilchester na Angleškem. Radi tega stroja so ga zaprli, in mnogo se je moral papež truditi, predno ga je oprostil. Znašel je tudi dobra povečala in je pisal razprave o naočnikih. Istotako je znano o papežu Silvestru II., (l. 1000) vsled govoreče glave, napravljene iz medi, katero je iznašel in imel v svoji zbirki. Dominikanec Albert je tudi slovel radi „govoreče glave“, katero je izumel, toda Tomaž Ako mu jo je na kosce razbil. Opat Suger je ustanovitelj parostroja; jezuit Kircher je izumel več glasbenih instrumentov. Ali kdo bi naštel vse za prosveto in kulturo prezasluzne duhovnike in redovnike srednjega veka, in ravno to se ne ljubi našemu veku, kateremu vse diši po temini; on noče, da daruje kadila Bogu, pač pa Luciferju, pa ravno vsled tega je vse tako, kakor je, črno in žalostno.

Spoštuj očeta. Neki Anglež pripoveduje: Nekega dne — bilo je silno vroče — srečam svojega očeta idočega v mesto. „Ali bi hotel odnesti tale zavitek na pošto, Jim?“ me vpraša obotavljajoč. Bil sem star takrat 16 let; utrujen sem bil, ker prihajal sem ravno od košnje, kjer sem delal od ranega jutra! Truden sem bil in lačen. Precej daleč je bilo do pošt. S prva sem se hotel obotavljati, ker jezilo me je, da oče od mene kaj takega zahteva, ko vidi kako sem utrujen. Če bi ne hotel, bi šel on sam, ker dober je bil in potrpečljiv. Toda nekaj me je zadrževalo, da nisem pokazal svoje nevolje. „Seveda oče, le daj da nesem“, sem rekel in dal svojo koso navzočemu drugemu delavcu. Oče mi je dal zavitek. „Hvala ti, Jim“, je rekel „jaz bi šel sam. toda tako slabega se počutim“. Ko sem hotel že oditi, mi še reče: „Hvala ti, bil si mi vedno dober sin“. Jaz sem odhitel, in ko sem šel nazaj, mi je prihitel nasproti neki delavec in povedal: „Vaš oče se je mrtev zgrudil na tla, poslednje besede so bile, katere je z Vami govoril.“ — Star mož sem že, toda vsak dan hvalim še Boga, da so bile poslednje besede mojega rajnega očeta: „Ti si mi bil vedno dober sin.“

Dobrotni darovi.

Za kruhe sv. Antona: T. F. 50 kr.; O. D. 50 kr.